

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2023

aruandeaasta lõpp: 31.12.2023

nimi: Eesti Kaitse- ja Kosmosetööstuse Liit

registrikood: 80282573

tänava/talu nimi, Lõõtsa tn 6

maja ja korteri number:

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihtnumber: 11415

telefon: +372 56483446

e-posti aadress: info@defence.ee

veebilehe aadress: www.defence.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	12
Bilanss	12
Tulemiaruanne	13
Rahavoogude aruanne	14
Netovara muutuste aruanne	15
Raamatupidamise aastaaruande lisad	16
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	16
Lisa 2 Raha	18
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	18
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	19
Lisa 5 Materiaalsed põhivarad	20
Lisa 6 Võlad ja ettemaksed	21
Lisa 7 Eraldised	21
Lisa 8 Tingimuslikud kohustised ja varad	22
Lisa 9 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	22
Lisa 10 Liikmetelt saadud tasud	24
Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud	24
Lisa 12 Tööjõukulud	25
Lisa 13 Muud kulud	25
Lisa 14 Seotud osapooled	25
Lisa 15 Teenuste vahendamine liikmetele	26
Lisa 16 Tulude ja kulude jagunemine sihtfinantseerimisele	27
Aruande allkirjad	28
Vandeaudiitori aruanne	29

EESTI KAITSE- JA KOSMOSETÖÖSTUSE LIIT

Eesti Kaitse- ja Kosmetööstuse Liit (edaspidi EKTL) on asutatud 2009. aastal 32 ettevõtte poolt ning 2023. aasta lõpu seisuga ühendab liikmetena 131 ettevõtet majanduse erinevatest sektoritest.

EKTL-i eesmärgiks on arendada Eesti kaitsetööstust ning kasvatada kaitsetööstuse toodangu eksporti. EKTL-i põhikirjaliseks eesmärgiks on Eesti kaitsetööstuse alaste võimekuste koondamine ja arendamine.

EKTL-i põhitegevusteks on:

1. Liikmete huvide esindamine, kaitsmine ja uute võimaluste loomine suhetes kaitsetööstuse toodangu tarbijate, arendajate ja tootjatega nii Eestis kui rahvusvaheliselt.
2. Koostöö arendamine EKTL-i eesmärkide saavutamiseks Eesti ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.
3. EKTL-i tegevusvaldkonda puudutava informatsiooni kogumine, levitamine ja vahendamine oma liikmetele ja avalikkusele.
4. EKTL võib vastavalt seadusele välja anda stipendiume ning tegeleda koolitustegevusega.
5. Muu liikmetele vajalik või kasulik tegevus, mis on kooskõlas käesolevas põhikirjas nimetatud EKTL-i eesmärgiga.

EKTL-i liikmete peamiseks tegevusvaldkondadeks on:

- imitaatorid ja väljaõppesüsteemid
- isiku- ja riidevarustus
- kaitseotstarbelised infotehnoloogia-, elektroonika-, juhtimis- ja sidesüsteemid
- küberkaitselahendused
- laevaehitus, remont ja hooldus
- lasersüsteemid
- meditsiinivarustus
- militaarsõidukite elutsüklihooldus
- piirikaitesüsteemid
- pioneeri- ja insenerilahendused
- relvad, lõhkeaine ja laskemoon, relvade tarvikud
- robotika (mehitamata õhusõidukid, mehitamata maismaasõidukid)
- kosmosevaldkond.

Laiapindse riigikaitse eesmärkide saavutamise raames on EKTL sõlminud koostöömemorandumid Kaitseministeeriumi, Kaitseväe, Kaitseliidu, Siseministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Kaitseressursside Ametiga ning rahvusvaheliselt ka Poola, Prantsusmaa, Saksamaa, Suurbritannia, Soome, Läti, Leedu, Araabia Ühendemiraadid ja USA kaitse- või küberjulgeoleku valdkonnas tegutsevate erialaliitudega.

EKTL osaleb Eesti riigi esindajana NATO tööstusalases nõustamise töögrupis NATO Industrial Advisory Group (edaspidi NIAG) ning Euroopa Kaitseagentuuris (European Defence Agency – edaspidi EDA), täiendavalt on EKTL peamine kontaktpunkt Kaitsetööstuse Liitude Assotsiatsioonile Euroopas (Aerospace and Defence Industries Association of Europe – ASD).

Kaitse- ja julgeolekutööstuse klaster (KTK) – *Defence Estonia* klaster

Alates 2012. aasta algusest pakub EKTL täiendavat teenust ambitsioonikatele kaitse- ja julgeolekuvaldkonnaga seotud ettevõtetele klatri (KTK) näol.

Klaster on rahvusvahelist tunnustatud valdkondlik platvorm ning äriarenduse ja ekspordi võrgustik. Klatri missiooniks on aidata kaasa Eesti kaitse- ja julgeolekutööstuse innovaatiliste toodete ja teenuste rahvusvahelise konkurentsivõime kasvule, olles usaldusväärne partner äriarenduses, ühisturundustegevustes ja rahvusvahelistumises.

2019. aastal lansseeritud *Defence Estonia* klaster oli üheks viiest klattrist, mis sai EAS-ilt toetust alates aprillist 2019. Kokku eraldati aastatel 2019-2023 klatri strateegia ja tegevuste elluviimiseks Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest 600 000 eurot. Klatri EASi poolne toetusmeede lõppes 2023 aasta augustis ning edaspidi rahastab klaster enda tegevusi liikmemaksust.

KTK peamised tegevused on:

- teenuse- ja tootearendus;
- ärimissioonide ning B2B-kohtumiste korraldamine, sh rahvusvahelistumine (rahvusvahelised koostööprojektid);
- õppereiside ja visiitide korraldamine, konverentsidel osalemine;
- valdkondlike uuringute ja analüüside teostamine;
- valdkonna turunduse ja kommunikatsioonitegevuste korraldamine, sh valdkonna ühisturundus nii Eestis kui rahvusvahelistel turgudel;
- messidel osalemine;
- koostööseminaride, töötubade ja teabepäevade korraldamine;
- muud turundust ja ekspordi toetavad tegevused.

STRATEEGILISED EESMÄRGID

Valdkondlikud eesmärgid aastaks 2023:

- On toimunud vähemalt viie märkimisväärse Eesti kaitsetööstuse innovaatilise toote müügitehingud eksporditurul;
- Igal aastal arendatakse välja vähemalt üks uus toode või teenus, mis toetab Riigikaitse Arengukava (RKAK) elluviimist;
- Aastaks 2023 lõpuks on Eestisse investeerinud ja ennast kinnistanud vähemalt neli rahvusvaheliselt tuntud kaitsetööstusettevõtet;
- Eesti kaitse-, julgeoleku- ja kosmosetööstuse ettevõtted osalevad aktiivselt, kas üksi või koos rahvusvaheliste partneritega, rahvusvahelistes projektides ja hangetes;
- Eesti kaitsetööstus pakub kaitseväele professionaalset tuge elutsükli hoolduses nii seadmete, tarkvara, sõidukite ja muu varustuse osas;
- Eesti kaitsetööstus kindlustab riigi jaoks strateegilisi ressursse ning toetab uute võimekuste kasutusele võttu.
- EKTLi liikmete kaitse-julgeoleku- ja kosmosesevaldkonna müügitulu kasvab 10% ja eksporditulu 15% aastas.

Kaitsetööstuse ambitsioon aastaks 2023:

- Eesti kaitsetööstus tööstusvõimena Eesti riigikaitse süsteemi integreeritud osa;
- Eesti kaitsetööstus Eesti majanduses nähtav majandusharu, millel on SKP-le tuntav mõju;
- Eesti kaitsetööstus on tugev eksportöör ning aitab parandada Eesti väliskaubandusbilanssi;
- Eesti kaitsetööstus targa tehnoloogia valdkondades Eestis ja rahvusvaheliselt tunnustatud ja aktsepteeritud tarnija ning partner;
- Eesti kaitsetööstus on uutele tulijatele atraktiivne majandusharu. Eesti kaitsetööstust teatakse kui ühte Eesti edulugu;
- Eesti kaitsetööstus on aktiivne ja reaalse mõjuga osaline Euroopa Liidu ning NATO kaitse-, julgeoleku- ja kosmosetööstuse poliitikakujundamises, protsessides, koostööprojektides ja konsortsiumides;
- EKTL kõiki Eestis tegutsevaid olulisi kaitse-, julgeoleku- ja kosmosetööstuses tegutsevaid ettevõtteid koondav organisatsioon, mis suudab juhtida valdkondlikku ühistegevust ning klasterdumist, kaasates lisaks ettevõtetele sektori arendamisse ka riigi ja kohaliku omavalitsuste institutsioone, finantsasutusi ning teadus- ja arendusasutusi;
- EKTL selgitanud välja oma huvid kosmosesevaldkonnaga seoses.

Kaitsetööstuse eesmärgid kuni 2024:

- EKTL-i põhieesmärk on iga-aastaselt suurendada konkurentsivõimelist Eesti kaitsetööstussektorit müügitulu ja eksporditulu osas, samuti uute toodete ja teenuste

turuletoomise osas. Müügitulu ja eksporditulu on eesmärgiks enam kui kahekordistada aastaks 2024 – vastavalt 300 miljoni ja 150 miljoni euroniga aastaks.

- Rahvusvahelisel areenil on eesmärgiks osaleda igal aastal vähemalt 10 ettevõttega EL või NATO koostööprogrammides või –projektides (sh EDA *European Defence Agency* ja NATO töörühmades, partnerina konsortsiumides, allhankijana rahvusvahelistes projektides).
- Organisatsioonina on saavutada klatri hindamine ECEI (*European Cluster Excellence Initiative*) hõbemärgise vääriliseks saadi aastal 2023 ning ambitsioon on saada kuldtaseme vääriliseks aastaks 2026.
- EKTL võtab rohkem enda kanda seni riigi poolt täidetavaid ülesandeid koos vastava ressursiga ning aastaks 2024 viiakse minimaalselt läbi vajalikud analüüsid ja uuringud, mis annaksid rohkem selgust, mis laadi ülesanded on riigi poolt üle antavad.
- Kaitsetööstus on riigikaitse ja sisejulgeolekuga seotud seadusandlikes aktides (sh Riigikaitseseadus) ning valdkondlikes riiklikes arengudokumentides (sh Riigikaitse arengukava) integreeritud selge rolliga osaline võimearenduses, kes tagab riigi jaoks tööstuslikku võimet kriisi- ja sõjaajal ning pakub erinevat laadi tööstuslikku tuge jõustruktuuridele rahuajal läbi kogu varustuse või teenuse elutsükli (sh võimearendusega seotud kaitsealane teadus- ja arendustegevus, varustuse testimine, varustuse tootmine ning teenuste pakkumine, süsteemide integratsioon, haldus, remont- ja hooldus, hävitamine ja mahakandmine).

EKTL-i 2023. AASTA TEGEVUSARUANNE

Muudatused Eesti Kaitse- ja Kosmosetööstusetööstuse Liidu (EKTL) personalis:

2023. aastal toimus üks muudatus liidu personalis. Liidu igapäevategevuste korraldamise andis senine tegevjuht Tarmo Ränisoo üle uuele tegevjuhile Kalev Koidumäe. EKTL-i teadus- ja arendusnõuniku töökoht on täna täitmata, kuid planeeritakse täita 2024 aasta jooksul. 2023. aasta lõpuni oli EKTL-is mehitatud kokku 3 töökohta.

Üldiselt

Töö EKTL-i töörühmades, mille peamiseks ülesandeks on edendada innovatsiooni ja tootearendust, tuues kokku tööstuse, teadlaskonna ja lõppkasutajad on hetkel peatunud. EKTL-is oli 2023. aastal siiski kokku 11 töörühma:

- 1) juhtimine ja side;
- 2) riide- ja erivarustus;
- 3) tehnika, sh hooldus ja remont;
- 4) pioneerivarustus ja üksusevarustus;
- 5) relvasüsteemid, sh hooldus ja remont;
- 6) meditsiin;
- 7) väljaõppevahendid ja imitaatorid;
- 8) tehisintellekt (AI);

- 9) ÜRO julgeoleku nõukogu töörühm;
- 10) EDF töörühm;
- 11) kosmose töörühm.

Töörühmade kohtumisi 2023 aastal ei toimunud. Selleks on kaks põhjust. Julgeoleku keskkonna muutusest tulenevalt on kaitseväge prioriteedid muutunud. Kaitseväge peab kiirendatud tempos töhustama sõjalist riigikaitset. Sellega seoses on toimunud struktuuri muudatused ja inspektuuride kaotamine. Relvaliikide inspektuurid olid vahetud konaktid arendustegevuseks ja töörühmade olulisemad sisendite andjad Kaitseväge poolt. Teiseks, riigihangete mahtude kasv ja peamiselt toodete vallas mida sektor ei tooda. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus hangib enamus materjale nn riulitooteid, et tagada suured mahud ja oleksid võimalikult lühikesed tarneajad. See välistab vajadus arendustegevuseks ja kohaliku kaitsetööstuse kaasamise.

Töörühmade formaat peab andma ettevõtetele lisaväärtust, sellest tulenevalt, koostöös ettevõtetega tahame saada 2024 aastal selgust millistes valdkondades või töörühmade formaati sektor vajab ja kuidas see haakub KV-*Kaitseväge*, RKIK- *Riigikaitse Investeeringute Keskus* valdkondade ja struktuuridega ning annab lisaväärtust kõikidele osapooltele.

2023. a juunis toimunud EKTL-i üldkoosolekul otsustati suurendada liikmemaksu. Uus liikmemaksu nimekirja ütleb, et välisettevõtete tasu on edaspidi 3600 eurot, Eesti ettevõtete tasu 1000 eurot ja start-up põhine liikmemaks jäi muutusteta, üheks aastaks (12 kuud) 100 eurot aastas, peale mida rakendub standard hinnakiri. Uued tasud jõustusid 01.01.2024.

Samas, jätkus möödunud aastal edukas ettevõtete toodete ja teenuste arendamiseks ning testimiseks loodud koostöö Kaitseministeeriumi-(*KaM*), Kaitseväge-(*KV*) ,Kaitseliidu- (*KL*), Politsei- ja Piirivalveameti- (*PPA*) ning Päästeameti vahel. KaM-ga toimusid regulaarsed koostöökomitee istungid (keskmiselt kord paari kuu tagant), kaitsealase teadus- ja arendustegevuse nõukogu (*KaTAN*) ja kaitsetööstusnõukogu (*KTN*) koosolekud. KaM ametnikega suhtlus oli aga praktiliselt igapäevane. Lisandunud on planeeritava kaitsetööstuspargi temaatilised koordineerimised KaM-ga (korra kuus).

2023. aasta olulisemaks kaitsetööstust puudutavaks saavutuseks tuleb lugeda käibenumbrite kasvamist üle 40% ja Defence Estonia klatri iseseisvumist. Samuti oli EDF programmis rekord arv Eesti ettevõtteid (16 programmis 11 liidu ettevõtet). Kuigi EAS-i toetusmeede lõppes, otsustasid klatri liikmed, et klattrist tuleb lisaväärtus ettevõtetele on olulise kaaluga ning otsustasid jätkata klatri tegevustega. Kaitseministeeriumi juhtimisel uuendatud ja oktoobris 2021 Vabariigi Valitsuse heakskiidu saanud Kaitsetööstuspoliitikat 2021-2030 ja sellest tuleneva rakenduskava elluviimist. Haldusalas toimunud tegevuste tulemusena on süstematiseeritud ja tihendatud koostööd ministeeriumi haldusala asutuste s.o kaitseväge, Rahvusvahelise Kaitseuuringute Keskuse, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ning EKTL-i ja liikmesettevõtete vahel. Koostöö tulemusena toimusid erinevad infoseminarid, sh NATO ja siseriiklike hangete, teadus-arendustegevuste, Euroopa Kaitsefondi (EDF) projektide, NATO DIANA innovatsiooniinitsiatiivi ja seadusandluse (relvaseadus, välisinvesteeringute

taustakontrolli, EL õigusaktid jne) teemal. Kahepoolse koostöö tulemusena on kõrgetasemeliste välisdelegatsioonidele tutvustatud Eesti kaitsetööstust kodu- ja välismaal. Välisdelegatsioonidele (Saksamaa, Suurbritannia, Ameerika Ühendriikide, Norra, Saudi Araabia, Soome, Moldova, Iisraeli ja Singapuri) on korraldatud mitmeid erialettevõtete külastusi koos toodangu ja tootmise tutvustamisega. Lisaks on EKTL tutvustanud kaitsetööstust siseriiklike visiitide käigus, Kõrgematel Riigikaitsekursustel. Aasta jooksul toimusid erinevad kahepoolsed kohtumised Kaitseministeeriumi ja kaitseväge kaitseplaneerijate ning kaitsetööstusettevõtte vahel. Välisministeeriumist 2023. aastal lähetatud diplomaatidele on tutvustatud sihtriigi kodumaise kaitsetööstuse ekspordituru huve. Lisaks eelnevale viis EKTL 2023. a lõpus liikmete hulgas läbi järjekordse ettevõtete ekspordihuvide kaardistuse. Välisurud on aastate lõikes püsivalt valdavalt samad, piirdudes reeglina meie peamiste lähinaabritega, kuid 2022 aastal tõusis Ukraina turg neljandaks. 2022. aastal olid populaarsemad välisurud: Soome, Läti, Saksamaa, Ukraina millele järgnesid Ühendkuningriik, USA ja Leedu. Regiooniti on vaieldamatuks liidriks EL, Ukraina, millele järgnesid Kagu-Aasia ja Lähis-Ida riigid.

EKTL on osalenud EDA ja NIAG virtuaalsetel kohtumistel ja vahendanud infot oma liikmetele, kes on osa võtnud uurimisgruppide kohtumistest.

NIAG plaanilisel kohtumisest 24-26.10.23 võttis osa EKTL uus tegevjuht. Ettevõtetest osales GafaTech programmis 274 Supply Chain ja programmis 276 Connectivity.

EDA programmis osales Marduk Technology neuromorvilise kaamera arendusprojekti (NDA).

Rahvusvaheline kaitsetööstusmess IDEX toimus 20.02-24.02.2023 Abu Dhabis. Oma tooteid tutvustasid EKTLi liikmetest DefSecIntel Solutions, Threod Systems, Terramil, Marduk Technologies, SensusQ, Defensphere, Soleest/Samelin, TOCI, Nordic Armoury, Bristol Trust, Englo ja Milectria. Defence Estonia klatri partnerite osalemist messil toetas EAS. Messil kohtuti SAMI esindajatega kui ka mitmete rahvusvaheliste suurkorporatsioonidega (näiteks MBDA, Kongsberg, MKU Limited, Raider Targetry, GiCat). Lisaks kohtuti Saksa kaitsetööstuse delegatsiooniga.

Rahvusvaheline kaitsetööstusmess DSEI toimus 12-15.09.2023 Londonis. EAS-i ühisstendil osales oma väljapanekuga kokku 13 liidu liiget: Bristol Trust, SensusQ, Samelin, Nordic Armoury, Marduk Technologies, Terramil, Threod Systems, Toci, Cybernetica, GScan, Cybexer Technologies, Defensphere ja Milectria Est. Milrem Robotics ja Cybexer osalesid messil eraldi stendidega. Eesti stendi külastas kaitseminister Hanno Pevkur ja Eesti suursaadik Londonis Viljar Lubi. Eesti stendi külastasid Suurbritannia kaitseministeeriumi delegatsioon, USA DASD ja Washington State delegatsioonid, Saksa armee esindaja, Norra kaitsetööstus ja SAMI AEC tegevjuht. Kohtumised toimusid Rheimetal ja NAMMO esindajatega. Toimus ka ettevõtte Defensphere toote esmaesitlus.

Rahvusvaheline kaitsetööstusmess MSPO toimus Kielces Poolas 05-08.09.2023. EAS-i ühisstendil osales oma väljapanekuga kokku 7 liidu liiget: Wayren, TrackDeep, Englo, HEVI Optronics, DefSecIntel Solutions, Nordic Armoury ja Krattworks.

Lisaks eelnimetatud messidel osaleti külalisena USA-s AUSA messil ning väljapanekuga Live Firing Show-l Leedus, DALO messil Taanis ja UK messil Security and Policing.

Matchmaking üritused 2023 aastal olid järgmised: Prantsusmaal 31.05-01.06.23, Klastri ja Soome ettevõtete matchmaking 01.02.23, Serberus matchmaking 11-12.09.23, BAE Systems matchmaking 28.11.23, Junghans matchmaking 28.11.23

20.04.2023 toimus rahvusvahelise kursuse SERA (Session Européenne des Responsables d'Armement) raames ka Eesti kaitsetööstuse ettevõtete esitlus Noblessneris, millest võttis osa 19 liidu ettevõtet: SensusQ, DefSecIntel Solutions, CR14, Lindante, Elmo Rent, Deflog, GScan, Vegvisir, Wayren, Nordic Armoury, MDSC Systems, HEVI Optronics, PowerUP Energy Technologies, Baltic Workboats, Threod Systems, Krattworks, Cybernetica, Marduk Technologies ja KappaZeta.

18.05.2023 toimus liidu liikmesettevõtete toodete ja teenuste demo päev Männikul, kus Saksamaa kaitsetööstuse esindajatele ja Singapuri delegatsioonile esitlesid enda tooteid 14 ettevõtet: MDSC Systems, Cybernetica, Vegvisir, Wayren, SensusQ, Jetflite, Rantelon, Englo, Nordic Armoury, Milectria, Threod Systems, Marduk technologies, HEVI Optronics ja DefSecIntel Solutions.

Umbes nädal aega hiljem, 24.05.2023 toimus samas kohas ka demo päev rahvusvahelistele investoritele (Latitude59). Latitude59 on digitaalse ühiskonna juhtiv startup- ja tehnoloogiaüritus, mille raames külastas üritust viiskümmend investorit ja väliskülalist. Liidu ettevõtetest osales kokku 8 ettevõtet ning 1 liidu väline ettevõte. Threod Systems, Nordic Armoury, Krattworks, SensusQ, Vegvisir, TrackDeep, Wayren, Marduk Technologies ja Pulstech.

Majandusnäitajate uuringu üheks osaks oli ka ettevõtete ekspordihuvide kaardistus. Milles osales 17 Defence Estonia klastri liikmesettevõtet ning peamiste sihtturgudena nägid Euroopas Skandinaavia- Norra, Rootsi, Taani, Soome mallele lisandusid Ida- Euroopa- Bulgaaria, Moldova, Rumeenia, Ukraina. Kesk- Euroopast olid tõusid esile- Austria, Poola, Saksamaa, Prantusmaa, Holland, Suurbritannia, Slovakkia, Sloveenia, Šveits, Tšehhi, Ungari. Lähis-Ida laheriigid. Kombatakse ka Kagu-Aasiat, kus nähakse tulevikus tugevat ekspordipotentsiaali.

EKTLi Facebooki lehel oli 01.01.2023 1924 jälgijat ja 27.12.2023 oli jälgijaid 2062. EKTLi LinkedIn kontol oli 01.01.2023 1619 jälgijat ja 27.12.2024 oli jälgijaid 2360. Täiendavalt sotsiaalmeediale on kajastatud liidu ja liidu ettevõtete tegemisi klassikalises meedias 2023 aastal suuremalt kahekümne viie intervjuu ja artiklina.

2023 aasta julgeoleku poliitiline olukord maailmas muutus pingelisemaks. Lisaks Vene Föderatsiooni jätkuvale sõjategevusele Ukrainas lahvatas sõjalinekonflikt Lähis-Idas, kus Hamas ründas Iisraeli, millele järgnes Iisraeli poolsete sõjaliste meetmete kasutamine oma riikluse kaitseks. Kõik need sündmused on muutnud julgeoleku keskkonda ettearvamatuks ja on oluliselt tõstnud sõjaliste konfliktide laienemist või uute konfliktide tekkimise võimalust. Sellest tulenevalt on paljud riigid hakanud rohkem panustama riigikaitseks, lisaks

kasvavad Ukrainale antava abiprogrammide mahtud, mis kokkuvõttes annab rohkem tellimusi kaitsetööstuse sektorile.

Eesti kaitse- ja kosmosetööstuse 2023 aasta majandustegevus oli aktiivne, mis peegeldub ka käibenumbrite kasvus. Samuti on kasvanud uute ettevõtete huvi kaitsetööstuse sektori vastu.

Täna on ettevõtete peamised väljakutsed oskustööliste värbamine, et suurendada oma tootmist ja toodete portfelli, kuid kasvab ka tootmis pindade laiendamise vajadus. Ettevõtete väljakutseks oli eelmisel aastal kindlasti kiire inflatsiooni mõju ja Skandinaavia valuutade odavnemine euro suhtes. Inflatsioon mõjutas sisendhindade kasv, kuid samas mahus ei olnud alati võimalik tõsta lõpptootehinda. Aasta teises pooles inflatsioon mõju hakkas stabiliseeruma.

2023 aastal oli mitmeid kapitali kaasamise pakkumisi kaitsetööstuse sektorile. Coop pank näitas oma huvi ja tegi pakkumise kuidas nad saaksid oma finantstoodetega sektorit stimuleerida ja samuti Swedbank on valmis julgelt kaitsetööstust toetama. Lisaks külastasid meid mitmed rahvusvahelised investeerimise ettevõtted ja tutvustasid oma kapitali kaasamise tooteid. See on märk, et Eesti kaitsetööstus sektoril on rahvusvahelist potentsiaali just meie kõrgetehnoloogiliste toodete ja ideedega.

Turgudest on kindlasti Ukraina täna see kuhu vaatavad paljud ettevõtted, kes toodavad otseselt kaitsematerjale. Ukraina turg on andnud tootearendusele väärtusliku informatsiooni, mis hilisemas turunduses annab teatud eelise. Teistel turgudel on samuti kasvanud huvi EKTL kõrgetehnoloogiliste toodete vastu. 2023 toimus 5 toote lansseerimised.

EKTL töötab selle nimel, et Eesti ettevõtted tõuseksid rahvusvahelises väärtusahelas senisest kõrgemale, potentsiaal on selleks täna olemas, sh kosmosetööstuse valdkonnas tegutsevatel ettevõtetel. Kaitsetööstus on osa riigikaitsest, ja oluline ressursi allikas nii kriisi kui sõja ajal. Siin jätkub aktiivne koostöö kaitseväge ja kaitsejõududega, et meie kaitsetööstus saaks anda oma toodetega panuse Eesti riigikaitsele.

2023. aasta majandustulemused kogu EKTL-i liikmeskonna osas pole aruande esitamise seisuga veel teada, v.a esimese 6 kuu tulemused. Vastanud 92 ettevõtte andmetele tuginedes on 2023. aasta esimese 6 kuuga täidetud 68,9% 2022. aasta müügitulust ja ekspordikäibes on 6 kuuga täidetud 72,7% kogu 2022. vastavast numbrist. Ettevõtted on 2023. aasta esimese 6 kuuga kasvatanud oma töötajaskonda 9% võrra.

EKTL-i peamiseks põhitegevuse finantseerimise allikaks on jätkuvalt liidu liikmete liikmemaksud. Liikmemaksude õigeaegne kogumine tagab liidu jätkusuutlikkuse ja sujuva igapäevatöö. 2023. a oli EKTL-i liikmemaks Eesti ettevõtetele 750 eurot ja välisettevõtetele 3000 eurot. Klasteri liikmetele oli tasu klasteri teenuste eest 2023. aastal 1333,33 eurot.

EKTL sai 2023. aasta majandusaastal kokku tulusid summas 269 251 eurot (2022. a. 498 555 eurot) (sh liikmetelt saadud tasud, annetused ja toetused ning muud tulud).

EKTL kulud olid 2023. aastal 331 196 eurot (2022. a. 487 891 eurot). Suure osa kuludest moodustasid tööjõukulud ning sihtfinantseeritud projektide kulud.

Tööjõukulud moodustasid 2023. aastal 163 396 eurot (2022. a. 181 824 eurot). 2023. aasta tööjõukuludest oli sihtfinantseeritud projektide otsene kulu 98 807 eurot (2022. a. 143 541 eurot). 2023. aastal oli ühingus tööl 3 töötajat.

EKTL lõpetas aruandeaasta tulemiga -61 272 eurot (2022. a. 10 690 eurot). Bilansimaht oli 362 052 eurot (2022. a. 377 900 eurot).

FINANTSSUHTARVUD

MTÜ EKTL tegevust iseloomustavad finantssuhtarvud on:

Finantssuhtarv	Arvutusmetoodika	2023	2022
Puhas käibekapital ehk töökapital	Käibevara-Lühiajalised kohustused (eurodes)	174 428	237 521
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	Käibevara/Lühiajalised kohustused (kordades)	1,95	2,72
Maksevõime kordaja	Raha/Lühiajalised kohustused (kordades)	1,16	1,53
Võlakordaja	Kohustused/Varad (kordades)	0,51	0,36
Tegevustulemuslikkus	Tegevustulud/Tegevuskulud (kordades)	0,81	1,02
Personalikulude suhe tegevustuludesse	Tööjõukulud/Tegevustulud (kordades)	0,61	0,36

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	213 497	211 614	2
Finantsinvesteeringud	100 645	0	
Nõuded ja ettemaksed	43 593	163 790	3
Kokku käibevarad	357 735	375 404	
Põhivarad			
Nõuded ja ettemaksed	4 152	0	3
Materiaalsed põhivarad	165	2 496	5
Kokku põhivarad	4 317	2 496	
Kokku varad	362 052	377 900	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksed	126 036	82 144	6
Eraldised	57 271	55 739	7
Kokku lühiajalised kohustised	183 307	137 883	
Kokku kohustised	183 307	137 883	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem	240 017	229 327	
Aruandeaasta tulem	-61 272	10 690	
Kokku netovara	178 745	240 017	
Kokku kohustised ja netovara	362 052	377 900	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2023	2022	Lisa nr
Tulud			
Liikmetelt saadud tasud	153 212	237 367	10
Annetused ja toetused	116 039	261 118	9
Tulu ettevõtlusest	0	70	
Kokku tulud	269 251	498 555	
Kulud			
Mitmesugused tegevuskulud	-165 230	-302 798	11
Tööjõukulud	-163 396	-181 824	12
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-1 450	-1 526	5
Muud kulud	-1 120	-1 743	13
Kokku kulud	-331 196	-487 891	
Põhitegevuse tulem	-61 945	10 664	
Muud finantstulud ja -kulud	673	26	
Aruandeaasta tulem	-61 272	10 690	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2023	2022	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-61 945	10 664	
Korrigeerimised			
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	1 450	1 526	5
Muud korrigeerimised	-221 295	-136 577	9,5,14
Kokku korrigeerimised	-219 845	-135 051	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	116 045	-111 324	3
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	45 424	45 650	6,7
Laekunud intressid	28	26	
Kokku rahavood põhitegevusest	-120 293	-190 035	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaaalsete ja immateriaalsete põhivarade soetamisel	0	-1 133	5
Tasutud muude finantsinvesteeringute soetamisel	-100 000	0	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-100 000	-1 133	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Laekumised sihtotstarbelistest tasudest, annetustest, toetustest	222 176	136 577	10
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	222 176	136 577	
Kokku rahavood	1 883	-54 591	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	211 614	266 205	
Raha ja raha ekvivalentide muutus	1 883	-54 591	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	213 497	211 614	

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

		Kokku netovara
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2021	229 327	229 327
Aruandeaasta tulem	10 690	10 690
31.12.2022	240 017	240 017
Aruandeaasta tulem	-61 272	-61 272
31.12.2023	178 745	178 745

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

MTÜ Eesti Katsetööstuse Liidu (edaspidi: MTÜ) 2023. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Eesti finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Raha

Raha ja raha ekvivalentidena (lähenditena) kajastatakse bilansis ja rahavoogude aruandes arvelduskontode jääke.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

MTÜ arvestusvaluuta on euro. Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanka valuutakursid.

Finantsinvesteeringud

Siin kajastuvad lühiajalised tähtajalised hoiused pangas. Hoiuste pikkus on üks aasta ja tähtaeg arvates aruandepäevast enam kui 3 kuud ning juhtkonna hinnangul hoitakse raha deposiidis tähtajani. Juhatusel on õigus teha pangale ettepanek hoiuse ennetähtaegseks lõpetamiseks, ent pangal ei ole kohustust sellise ettepanekuga nõustuda. Aruandepäeva seisuga kogunenud intressi on kajastatud deposiidi väärtuse suurendusena ning samas intressituluna kasumiaruandes.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuded ostjate vastu, viitlaekumised ning muud lühiajalised nõuded kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Igal bilansipäeval hinnatakse, kas esineb tunnuseid nende finantsvarade väärtuse languse osas. Juhul, kui selliseid tunnuseid esineb, hinnatakse korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad alla nendest eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdiseväärtuseni. Väärtuse langusest tulenevad allahindlused kajastatakse kasumiaruandes kuluna.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalseks ja immateriaalseks põhivaraks (edaspidi: põhivara) loetakse MTÜ põhitegevuses kasutatavaid varasid kasuliku elueaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega üle 640 euro.

Põhivara kajastatakse bilansis soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Amortisatsiooni arvutamisel kasutatakse lineaarset meetodit.

Kasulike eluigade vahemikud on põhivara gruppidele järgmised:

-Masinad ja seadmed 2 - 3 aastat

Igal bilansipäeval hinnatakse põhivara puhul vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

MTÜ kui rentnik

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

Finantskohustised

Finantskohustised (võlad tarnijatele, saadud ettemaksed, viitvõlad) kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldis kajastatakse juhul, kui MTÜ-l lasub enne bilansipäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevalt juriidiline või faktiline kohustus, kohustuse realiseerumine on tõenäoline ja selle summat on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Muud võimalikud või eksisteerivad kohustused, mille realiseerumine ei ole tõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, on avalikustatud aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena.

Annetused ja toetused

MTÜ tegevuseks saadud annetusi ja toetusi (edaspidi: sihtfinantseerimine) kajastatakse tuluna siis, kui: sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel ja sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud. Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustisena. Juhul kui MTÜ on mingil perioodil sihtfinantseerimise juba tuluna kajastanud (kuna juhtkonna hinnangul oli MTÜ täitnud sellega seotud tingimused), kuid järgnevatel perioodidel ilmneb, et sihtfinantseerimise teel saadud vahendid tuleb siiski tagastada, kajastatakse tagastamise mõju kuluna perioodis, mil tagastamise vajadus ilmnes (st eelmiste perioodide võrdlusandmeid ei korrigeerita).

Tulud

Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtuses, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi.

Liikmetelt saadud tasud

Liikmetelt saadud tasud (sh liikmemaksud, kokku lepitud tasud klatri teenuste kasutamise eest, liikmete omaosalustasud projektides jmt) kajastatakse tuluna hetkel, kui selle laekumine on praktiliselt kindel, võttes arvesse tulu tekkepõhist perioodi.

Kulud

Kulusid kajastatakse samas perioodis, kui kajastatakse nendega seotud tulusid. Materiaalse põhivara objekti soetamisega seotud kulutused kajastatakse kuluna objekti kasuliku eluea jooksul (amortisatsioonikuluna). Kulutused, mis tõenäoliselt ei genereeri tulusid, kajastatakse kuluna nende toimumise hetkel.

Maksustamine

MTÜ kasutab sisendkäibemaksu mahaarvamisel segameetodit (s.o otsearvestuse ja proportsionaalse arvestuse kombinatsioon). Segameetodi puhul arvatakse arvestatud käibemaksust maha maksustatavate tulude saamise tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaks. Sisendkäibemaksuarvestuse segameetodi rakendamiseks jagatakse MTÜ soetused selgelt kolmeks:

- nendeks, mis on tehtud maksustatava tulu genereerimiseks;
- nendeks, mis on tehtud maksuvaba tulu tekitamiseks;
- nendeks, mis kuluvad nii maksuvaba kui ka maksustatava tulu teostamiseks.

Esimeste sisendkäibemaksu saab täielikult maha arvata, teiste puhul ei kuulu mahaarvamisele midagi, kolmandate puhul rakendub aga proportsioon.

Maksustatavateks tulu liikideks on loetud järgmised:

- klatri partneritelt saadud kokkulepitud tasud klatri teenuste kasutamiseks
- klatri partneritelt saadud omaosalustasud projektides
- klatri tegevuse tegevustoetused
- tulu ettevõtluselt

Sisendkäibemaksu mahaarvamisel rakendatakse jooksvalt eelmise kalendriaasta kohta arvutatud tegelikku proportsiooni. Arvestus korrigeeritakse kalendriaasta lõpul vastavalt antud kalendriaasta tegelikule proportsioonile.

Seotud osapooled

Seotud osapool on isik või ettevõtte/organisatsioon, kes on seotud MTÜ-ga sel määral, et nende vahelised tehingud ei pruugi toimuda turutingimustel. MTÜ seotud osapoolteks on:

- MTÜ juhatuse ja nõukogu liikmed
- ettevõtted ja organisatsioonid, mille üle eelnimetatud isikud või nende isikute lähedased pereliikmed omavad valitsevat või olulist mõju.

Sündmused pärast aruandekuupäeva

Pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist toimunud sündmuste kajastamine aastaaruandes sõltub sellest, kas tegemist on korrigeeriva või mittekorrigeeriva sündmusega. Korrigeeriv bilansipäevajärgne sündmus on sündmus, mis kinnitab bilansipäeval eksisteerinud asjaolusid ning selle mõju on kajastatud lõppenud aasta bilansis ja kasumiaruandes. Mittekorrigeeriv bilansipäevajärgne sündmus on selline sündmus, mis ei anna tunnistust bilansipäeval eksisteerinud asjaoludest ning selle mõju lõppenud aasta bilansis ja kasumiaruandes ei kajastata, vaid avaldatakse lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Arvelduskontod	213 497	211 614
Kokku raha	213 497	211 614

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2023	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi		Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	104	104	0	4
Nõuded liikmete vastu	14 338	14 338	0	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded liikmete vastu	-2 250	-2 250	0	
Sihtfinantseerimise viitnõue EAS	27 743	27 743	0	9
Muud nõuded	4 152	0	4 152	
Ettemakstud kulud	3 658	3 658	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	47 745	43 593	4 152	

	31.12.2022	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi		Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	3 164	3 164	0	4
Nõuded liikmete vastu	11 944	11 944	0	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded liikmete vastu	-6 000	-6 000	0	
Sihtfinantseerimise viitnõue EAS	133 129	133 129	0	9
Muud nõuded	3 636	3 636	0	
Viitlaekumised ETA RITA projektist	14 377	14 377	0	9
Ettemakstud kulud	3 540	3 540	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	163 790	163 790	0	

Nõuded liikmete vastu koosneb Liidu liikmete liikmemaksu nõuetest ning klatri partneritele esitatud reisikulude nõuetest.

Muud nõuded on Eesti Kaitsetööstuse Liidu bürooruumide rendilepingust tulenev deposiit summas 4152 eurot, rendilepingu tähtaeg on 31.12.2026.

Ettemakstud kulud:

2023. aasta lõpus on ette makstud Eesti Tööstajate Keskliidu aastamaks 2024. aasta I kvartali eest summas 500 eurot ja klasteri reisikulud lähetuse kohta, mis toimub veebruaris 2023 summas 3158 eurot.

EAS projektis EU52972 "Defence Estonia klaster" 2023.a tehtud abikõlblike kulude sihtfinantseerimise viitnõue EAS-le moodustas juhtkonna hinnangul 27 743 eurot.

31.12.2023 seisuga on juhtkond hinnanud 2023 aastal tehtud abikõlblike kulude sihtfinantseerimise viitnõue EAS-le summas 27 743 eurot. EAS projekt lõppes 31.08.2023 ning aruande lõpetamise hetkel on abikõlblike kulude väljamaksetaotlus lõppkulude osas EAS-s menetluses. Aruande koostamise hetkel ei ole juhtkonnal võimalik täpselt hinnata, kas ja millises ulatuses võib toetaja EAS viitnõuet mitte aktsepteerida.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad (eurodes)

	31.12.2023		31.12.2022	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Ettevõtte tulumaks	19	0	25	0
Käibemaks	0	2 764	2 709	0
Üksikisiku tulumaks	0	1 768	0	3 106
Sotsiaalmaks	0	3 016	0	5 317
Kohustuslik kogumispension	0	182	0	231
Töötuskindlustusmaksed	0	118	0	277
Ettemaksukonto jääk	85		430	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	104	7 848	3 164	8 931

Maksude ettemaksete osas vt ka lisa 3 ning maksuvõlgade osas lisa 6.

Lisa 5 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

		Kokku
	Masinad ja seadmed	
31.12.2021		
Soetusmaksumus	4 437	4 437
Akumuleeritud kulum	-1 548	-1 548
Jääkmaksumus	2 889	2 889
Ostud ja parendused	1 133	1 133
Amortisatsioonikulu	-1 526	-1 526
31.12.2022		
Soetusmaksumus	5 008	5 008
Akumuleeritud kulum	-2 512	-2 512
Jääkmaksumus	2 496	2 496
Amortisatsioonikulu	-1 450	-1 450
Muud muutused	-881	-881
31.12.2023		
Soetusmaksumus	3 875	3 875
Akumuleeritud kulum	-3 710	-3 710
Jääkmaksumus	165	165

Põhivarana on arvel kontoritöös vajalik seadmete park arvutite, mobiiltelefonide jms näol. Muud muutused osas vt lisa 14.

Lisa 6 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2023	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	73 404	73 404	
Võlad töövõtjatele	21 820	21 820	
Maksuvõlad	7 848	7 848	4
Muud võlad	39	39	
Muud viitvõlad	39	39	
Tagastamisele kuuluv toetus	22 925	22 925	9
Kokku võlad ja ettemaksed	126 036	126 036	

	31.12.2022	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	9 393	9 393	
Võlad töövõtjatele	24 201	24 201	
Maksuvõlad	8 931	8 931	4
Muud võlad	1 661	1 661	
Muud viitvõlad	1 661	1 661	
Sihtfinantseerimiseks saadud ettemaksed	32 967	32 967	9
Tulevaste perioodide tulu Liidu liikmete liikmemaksude ettemaksetest	2 752	2 752	
Klastri kinnitatud tagasimaksekohustis	2 239	2 239	
Kokku võlad ja ettemaksed	82 144	82 144	

Lisa 7 Eraldised

(eurodes)

	31.12.2022	Moodustamine/korrigeerimine	Kasutamine	31.12.2023
Kaitse- ja julgeolekutööstuse innovatsiooni klatri partnerite abikõlblike kulude omafinantseering	55 739	6 221	-4 689	57 271
Kokku eraldised	55 739	6 221	-4 689	57 271
Sealhulgas:				
Lühiajalised	55 739	6 221	-4 689	57 271

	31.12.2021	Moodustamine/korrigeerimine	Kasutamine	31.12.2022
Kaitse- ja julgeolekutööstuse innovatsiooni klatri partnerite abikõlblike kulude omafinantseering	12 146	55 739	-12 146	55 739
Kokku eraldised	12 146	55 739	-12 146	55 739
Sealhulgas:				
Lühiajalised	12 146	55 739	-12 146	55 739

2023. aasta majandusaasta aruandes on eraldistena kajastatud klatri partnerite poolt finantseeritud ja EAS poolt toetatud projekti

"Defence Estonia klaster" kulusid 2022 ja 2023. aastal. Nimetatud finantseering kuulub partneritele tagastamisele pärast 2023 aasta lõpparuande kinnitamist EAS poolt.

Eesti Kaitsetööstuse Liidu juhtkonna hinnangul oli kõnesoleva kohustuse summat võimalik usaldusväärselt mõõta. Seega moodustati bilansis lühiajaline eraldi klasteri partneritele EAS projekti raames tagastatavate summade katteks suurusjärgus 57 271 eurot (2022. aastal 55 739 eurot).

Lisa 8 Tingimuslikud kohustised ja varad

(eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Tingimuslikud varad		
Projekti EU52972 Defence Estonia klaster lepingu jääk	0	115 257
KETs4Dual-Use 2.0 projekti toetuse jääk	0	33 544
Kokku tingimuslikud varad	0	148 801

Projekt EU52972 "Defence Estonia klaster" lõppes 31.08.2023. Aruande koostamise hetkel on lõpparuanne veel menetluses, koos klasteri partnerite poolt esitatud kulutustega on eelarve maht täidetud.

Euroopa Liidu COSME programmi "KETs4Dual-Use 2.0 projekti toetuse jääk" on kajastatud POLE OPTITEC poolset lepingujärgset projekti jääki. Projekt algas 16.09.2021 ning lõppes 15.09.2023. Toetus jäi suures osas kasutamata, vt ka lisa 9.

Täpsem informatsioon sihtfinantseeritud projektide kohta on esitatud lisa 9.

Lisa 9 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

	31.12.2021		Laekunud	Tagasi makstud	Kajastatud tulemiaruanandes	31.12.2022		Lisa nr
	Nõuded	Kohustised				Nõuded	Kohustised	
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks								
EAS-ilt projektiks Defence Estonia klaster	32 643	0	30 188	0	-130 674	133 129	0	3
ETA-lt projektiks RITA	7 847	0	31 389	0	-37 919	14 377	0	3
Kaitseministeerium - eraldi 2022.aasta projektide läbiviimiseks	0	0	75 000	0	-75 000	0	0	
K4DU 2.0 projekti tegevused	0	32 967	0	0	0	0	32 967	6
Kaitseväge eraldi - veteranide ettevõtluskoolitus	0	17 525	0	0	-17 525	0	0	6
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	40 490	50 492	136 577	0	-261 118	147 506	32 967	
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	40 490	50 492	136 577	0	-261 118	147 506	32 967	

	31.12.2022		Laekunud	Tagasi makstud	Kajastatud tulemiaruan-des	31.12.2023		Lisa nr
	Nõuded	Kohustised				Nõuded	Kohustised	
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks								
EAS-ilt projektiks Defence Estonia klaster	133 129	0	134 955		-29 569	27 743	0	3
ETA-lt projektiks RITA	14 377	0	12 221		2 156	0	0	3
Kaitseministeerium - eraldis 2023.aasta projektide läbiviimiseks	0	0	75 000		-75 000	0	0	
K4DU 2.0 projekti tegevused	0	32 967	0		-13 625	0	19 342	6
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	147 506	32 967	222 176		-116 038	27 743	19 342	
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	147 506	32 967	222 176		-116 038	27 743	19 342	

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) on eraldanud MTÜ Eesti Kaitsetööstuse Liidule projekti EU52972 "Defence Estonia klaster" elluviimiseks perioodil 01.04.2019-31.05.2023 Klastri arendamise toetamise programmist toetust kogusummas 600.000 eurot. Projekti kogumaksumus oli algselt 1.2 milj. eurot ning omafinantseering sellest 600.000 eurot. 2021. aastal toimus vahehindamine, mille alusel kinnitati projekti kogumaksumuseks 983.173 eurot, millest omafinantseering 491.587 eurot. Lisaks toimus 2021. aasta märtsis muudatus aruandluse korraldamises - EAS viis kogu oma toetusmeetmete rakendamise üle riiklikku struktuurtoetuste infosüsteemi etoetus.struktuurfondid.ee ning sellega seoses toimus muudatus ka projektiga seotud kulude tegemise süsteemis. Kui varasemalt maksis EKTL ka partnerite kulutuste eest, siis alates 2021 teevad klastri partnerid projekti eesmärkidega ja eelarve koostöös olevad kulud ise ning EKTL klastrijuht esitab ühise kuluaruande, mis sisaldab koond kokkuvõtet iga partneri tehtud kulude kohta. Sellega seoses ei kajastu EKTL tulemiaruanne partnerite klastri meetme kulud, mis tähendab, et kogu eelarve täitmise üle peetakse arvestust struktuurtoetuste infosüsteemis ja EKTL aruandluse väliselt. 2023.a tekkepõhistele abikõlblikele kuludele vastav toetusosa moodustas 115 257 eurot, millest EKTL osa 29 569 eurot, partnerite teadaolev osa 85 688 eurot. Vt ka lisa 8 "Tingimuslikud varad".

Sihtasutus Eesti Teadusagentuur (ETA) eraldas MTÜ Eesti Kaitsetööstuse Liidule projekti "Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine" (RITA) elluviimise raames arendusnõuniku ametikohaga seotud kulude katmiseks 67.500 eurot. Projekti kogumaksumus oli 79412 eurot, millest toetuse osakaal oli 85% ning omafinantseering 15%. 2023. aastal toimus lõpparuande hindamine, mille kohaselt ei aksepteeritud arendusnõuniku puhkusehüvitise kulusid täies määras ning 2022. aastal projekti tuluna arvesse võetud 2156 eurot ei kuulunud väljamaksmisele.

Kaitseministeeriumilt on saadud 2022. aastal ja 2023. aastal riigieelarvelist eraldist tegevuskuludeks ja projektide läbiviimiseks summas 75.000 eurot.

2021. aastal sõlmiti leping COSME Programmi raames KETS4Dual-Use 2.0 projektiks, mille kogumaksumus on 74.542 eurot. Projekti toetuse osakaal 90% ning omafinantseering 10%. Projekti periood oli 16.09.2021-15.09.2023. Aruandeaastal teostati projekti raames tegevusi toetuse määras 13 625 eurot ning sellest tulenevalt kuulub saadud toetuse ettemaksu jääk summas 19 342 eurot tagastamisele. Toetusest jäi kasutamata 52 887 eurot (projekti kogumaksumus 74 542 eurot, sh toetus 90% 67 088 eurot, saadud ettemaks 33 543 eurot, kasutatud ehk kajastatud 2021-2023 toetustuluna 14 201 eurot, tagastamisele kuulub saadud ettemaksust 19 342 eurot, vt ka lisa 8). Aruande koostamise hetkel on projekti lõpparuanne menetluses.

Tulude jagunemine sihtfinantseeritud projektide ja liidu vahel on esitatud lisa 16.

Lisa 10 Liikmetelt saadud tasud

(eurodes)

	2023	2022
Mittesihotstarbelised tasud		
Liikmemaksud	112 250	105 125
Tasud EKLT teenuste kasutamisest	8 075	0
Sihotstarbelised tasud		
Reiside tasud, klatri partnerite omafinantseeringutasud	6 221	94 075
Klatri partneritelt klatri teenused	26 666	38 167
Kokku liikmetelt saadud tasud	153 212	237 367

Liikmemaksudena on kajastatud MTÜ Eesti Kaitsetööstuse Liidu liikmete aastamakseid. Kõigile liikmetele tehakse kalendriaasta alguses arve kalendriaasta makse kohta. Aasta keskel uue liikme liitumise korral esitatakse liimemaksuarve aasta järelejäänud kuude kohta.

Klatri partnered tasuvad omaosluse tasu liidu poolt korraldatud reisi jm klatriga seotud kulude eest. Klatri teenustasud on klatri liikmete aastamaks ning erandkorras ühekordsete tegevuste eest saadud tasud, mis on seotud klatri projektiga.

Tulude jagunemine sihtfinantseeritud projektide ja liidu vahel on esitatud lisa 16.

Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2023	2022
Messid, konverentsid, seminarid	48 397	225 902
Visiidid ja lähetused	16 116	14 366
PR Tegevused	16 872	2 579
Bürookulud	40 522	20 347
Ostetud muud teenused	11 193	9 892
Üür ja kommunaalkulud	27 630	25 025
Ebatõenäolised laekumised	4 500	4 687
Kokku mitmesugused tegevuskulud	165 230	302 798

Mitmesuguste tegevuskulude summa on 2023. aastal vähenenud võrreldes 2022. aastaga, kuna messidel ja seminaridel osalemisi ning visiite ja lähetusi oli seoses klatri meetme lõppemisega vähem.

Bürookulud on võrreldes 2022. aastaga tõusnud, seda peamiselt elektri ja kommunaalkulude suurenemise tõttu. Bürookulude hulgas sisaldub ka käibemaksu proportsiooni kulu, mis 2023. aastal oli 24,2%, 2022. aastal oli 52,8%.

Üür ja kommunaalkulud: EKTL bürooruumide kasutusrent (üür), moodustas 2023.aastal 19865 eurot (2022.a 16697 eurot).

Kulude jagunemine sihtfinantseeritud projektide ja liidu vahel on esitatud lisa 16.

Lisa 12 Tööjõukulud

(eurodes)

	2023	2022
Palgakulu	121 973	131 292
Sotsiaalmaksud	40 707	43 954
Puhkusereservi kulu	716	6 578
Kokku tööjõukulud	163 396	181 824
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	-98 807	-143 541
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	3	4

Kulude jagunemine sihtfinantseeritud projektide ja liidu vahel on esitatud lisas 16.

Lisa 13 Muud kulud

(eurodes)

	2023	2022
Erisoodustused	1 120	1 657
Muud kulud	0	86
Kokku muud kulud	1 120	1 743

Kulude jagunemine sihtfinantseeritud projektide ja liidu vahel on esitatud lisas 16.

Lisa 14 Seotud osapooled

(eurodes)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga		
	31.12.2023	31.12.2022
Juriidilisest isikust liikmete arv	131	123

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

LÜHIAJALISED	31.12.2023	31.12.2022
Nõuded ja ettemaksed		
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	100	0
Kokku nõuded ja ettemaksed	100	0
Võlad ja ettemaksed		
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	29 471	34 827
Kokku võlad ja ettemaksed	29 471	34 827

MÜÜDUD	2023	2022
	Teenused	Teenused
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	16 148	72 444
Kokku müüdud	16 148	72 444

OSTETUD	2023	2022
	Teenused	Teenused
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	270	0
Kokku ostetud	270	0

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2023	2022
Arvestatud tasu	65 013	54 507
Autokompensatsioon	2 127	1 715

Tabeliveerus „MÜÜDUD Teenused“ toodud summad kajastuvad tulemiaruaande kirje „Liikmetelt saadud tasud“ koosseisus ja veerus „OSTETUD Teenused“ toodud summad kajastuvad tulemiaruaande kirje „Mitmesugused tegevuskulud“ koosseisus. Seotud osapooltele vahendati teenuseid mahus 51 635 eurot, vt lisa 15. Juhatuse liige hüvitas põhivara jääkväärtuse summas 881 eurot, vt lisa 5.

Lisa 15 Teenuste vahendamine liikmetele

	Saadud maksed	Tasutud maksed	Netotulu
2023			
Reisiteenuste vahendamine	112 078	112078	0
2022			
Reisiteenuste vahendamine	22 912	22912	0

MTÜ Eesti Kaitsetööstuse Liit vahendab reisiteenuseid ja valdkonnaspetsiifilisi koolitusi oma liikmetele. Reisteenuste vahendamine toimub netomeetodil see tähendab, et tulude ja kulude aruandes kajastatakse vajadusel ainult vahendamisest saadud netotulu.

Lisa 16 Tulude ja kulude jagunemine sihtfinantseerimisele

Tulemiaruaude kirjed	2023 kokku	sh Klastri tegevus	sh KMin toetuse projektid	sh ETA RITA	sh Liit	sh K4DU 2.0	sh Veteranide ettevõtlusk.
Liikmetelt saadud tasud	153 212	32 888	0	0	120 324	0	0
Tulud teenuste müügist	0	0	0	0		0	0
Annetused ja toetused	116 039	29 569	75 000	-2 155		13 625	0
Vahendite ümbersuunamine	0	-2 707	0	2 155	-962	1 514	0
Kokku tulud	269 251	59 750	75 000	0	119 362	15 139	0
Mitmesugused tegevuskulud	-165 230	-19 771	-22 048	0	-114 148	-9 263	0
Tööjõukulud	-163 396	-39 979	-52 952	0	-64 589	-5 876	0
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-1 450	0	0	0	-1 450	0	0
Muud kulud	-1 120	0	0	0	-1 120	0	0
Kokku kulud	-331 196	-59 750	-75 000	0	-181 307	-15 139	0
Põhitegevuse tulem	-61 945	0	0	0	-61 945	0	0
Tulemiaruaude kirjed	2022 kokku	sh Klastri tegevus	sh KMin toetuse projektid	sh ETA RITA	sh Liit	sh K4DU 2.0	sh Siseturvalis us
Liikmetelt saadud tasud	237 368	132 243	0	0	105 125	0	0
Tulud teenuste müügist	70	0	0	0	70	0	0
Annetused ja toetused	261 117	130 674	75 000	37 918	0	0	17 525
Vahendite ümbersuunamine	0	3 342	0	-1 333	-2 009	0	0
Kokku tulud	498 555	266 259	75 000	36 585	103 186	0	17 525
Mitmesugused tegevuskulud	-302 798	-211 971	-22 332	0	-50 970	0	-17 525
Tööjõukulud	-181 824	-54 288	-52 668	-36 585	-38 283	0	0
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-1 526	0	0	0	-1 526	0	0
Muud kulud	-1 743	0	0	0	-1 743	0	0
Kokku kulud	-487 891	-266 259	-75 000	-36 585	-92 522	0	-17 525
Põhitegevuse tulem	10 664	0	0	0	10 664	0	0

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 20.02.2024

Eesti Kaitse- ja Kosmosetööstuse Liit (registrikood: 80282573) 01.01.2023 - 31.12.2023 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
KALEV KOIDUMÄE	Juhatuse liige	20.02.2024

Aruande üldkoosoleku kinnitamise staatus

Üldkoosoleku poolt kinnitatud

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Eesti Kaitse- ja Kosmosetööstuse Liidu liikmete üldkoosolekule

Arvamus

Oleme auditeerinud Eesti Kaitse- ja Kosmosetööstuse Liit (liit) raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31.12.2023 ning tulemiaruanne, rahavoogude aruannet ja netovara muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja raamatupidamise aastaaruande lisasid, sealhulgas märkimisväärsete arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab kaasnev raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt liidu finantsseisundit seisuga 31.12.2023 ning sellel kuupäeval lõppenud aasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga”. Me oleme liidust sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestuseksperptide eetikakoodeksiga (Eesti) (sh sõltumatuse standardid), ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nendele nõuetele. Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet, kuid ei hõlma raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeauditori aruannet. Meie arvamus raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses meie raamatupidamise aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon lahkneb oluliselt raamatupidamise aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma. Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrolli eest, nagu juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama liidu suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas liidu likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad liidu raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduuri vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, vääresitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamiseks liidu sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;

- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust liidu suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeaudiitori aruandes tähelepanu raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeaudiitori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada liidu suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas raamatupidamise aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mis tahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

/digitaalselt allkirjastatud/
Monika Karniol
Vandeaudiitori number 272

OÜ Loodi Finantsid
Audiitorettevõtja tegevusloa number 276
Kiriku tee 16, Maaritsa küla, Kanepi vald, Põlva maakond, 63417

20.02.2024

Audiitorite digitaalallkirjad

Eesti Kaitse- ja Kosmetööstuse Liit (registrikood: 80282573) 01.01.2023 - 31.12.2023 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
MONIKA KARNIOL	Vandeaudiitor	20.02.2024

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Muude ettevõtjate ja tööandjate organisatsioonide tegevus	94119	Jah